

een tijd dat alles in twijfel getrokken wordt, blijft Lourdes onverminderd populair; wat zoeken mensen daar?

Bron: De Limburger door Jasmijn Mulkens

Afbeelding: Luc Lodder, Jasmijn Mulkens

De katholieke kerk is niet meer zo hot, maar zingeving is van alle tijden. En hoewel steeds minder mensen geloven trekt Lourdes ieder jaar nog steeds miljoenen mensen. Iedereen heeft weleens van de Franse bedevaartsplaats gehoord, maar wat gebeurt daar nou precies? Gebeuren er echt wonderen en wat nemen mensen mee naar huis, behalve een flesje Lourdeswater? „Je haakt na de eerste keer af of je komt ieder jaar terug.”

Ik zoek mijn oma op in het bejaardenhuis met een kaarsje en fles water uit Lourdes. Ze glundert. Dan vertelt ze haar medebewoners trots dat haar kleindochter in Lourdes is geweest. Voor deze generatie is Lourdes heilige grond. Er lopen – en rollen – heel wat grijze hoofden

rond in deze Zuid-Franse stad. Toch lopen er ook genoeg jonge mensen rond, als vrijwilliger of zelf op zoek naar bezinning. Twintigers, dertigers en veertigers die het geloof niet meer als vanzelfsprekend van huis uit meekregen en niet elke zondagochtend verplicht in de kerken doorbrachten.

Verwachtingen

„Rolstoelen duwen? Daar zit ik niet op te wachten”, zegt Valerie D’Antonio (24) uit Heerlen. „Mijn moeder is al vaker in Lourdes geweest, maar ik trok er nooit zo aan. Ik heb niet zoveel met oude mensen.” De masterstudent biomedical science aan de Universiteit Maastricht werd toch overgehaald. „Ik voelde me geroepen om dit jaar wel mee te gaan, maar ik ga vooral ook voor de gezelligheid met onze groep.” Ze reist met Chrisko, een rooms-katholieke stichting uit Heerlen, die zich inzet voor de medemens: van sporten met jongeren ter bevordering van hun weerbaarheid in de maatschappij tot het opbouwen van een school in Nepal. „Ik ben blij dat mijn ouders mij het geloof hebben meegegeven. Het is voor mij een veilige haven om op terug te vallen. Die haven vind ik niet alleen in God, maar ook heel sterk in Maria, die voor mijn gevoel dichterbij staat. Maria is een moeder die je nooit kwijtraakt”, vertelt Valerie. „In Lourdes wil ik mijn aanstaande huwelijk opdragen aan Maria. En ik ga natuurlijk om mensen te helpen die slecht ter been zijn. Dat vraagt wel wat van me, ik ben niet zo sociaal met oudere mensen.”

Valerie D’Antonio (24) uit Heerlen

Foto: Luc Lodder

Lourdesfamilie uitzwaaien

Bij de incheckbalie van Maastricht Aachen Airport zijn de rijen gevuld met rolstoelen, rollators en verpleging in uniform. Zo'n vijfhonderd pelgrims en vrijwilligers reizen per bus of vliegtuig naar Frankrijk met Huis voor de Pelgrim. De Limburgse reisorganisatie regelt al honderd jaar bedevaarten. Monique Mullens (47) uit Beek komt haar 'Lourdesfamilie' uitzwaaien. Er wordt stevig geknuffeld. „Deze omhelzingen vóél je. Ze zijn gemeend.” Ze zien elkaar maar een week per jaar, maar toch is er een hechte band. „Wat wij samen meemaken, is zo bijzonder.” Achttien jaar was ze toen ze voor het eerst als verzorgende meereisde naar Zuid-Frankrijk. In de 21 jaar die volgden, stapte ze ieder jaar opnieuw aan boord. „Het is hard werken als verzorgende. Je neemt er verlofdagen op je werk voor op en betaalt een eigen bijdrage. Maar het is fijn om dit voor andere mensen te kunnen doen”, zegt Monique. „Je hoort er niemand klagen. Zet 25.000 man bij elkaar in een stadion en mensen gaan duwen en trekken. In Lourdes zit hetzelfde aantal in de internationale kerk en er gebeurt niks. Dat is óók het wonder van Lourdes.” Monique moet nog even tot september wachten op de volgende reis. „Ik zou het liefst nu in het vliegtuig stappen. Het kriebelt als ik dit weer zie.”

Paniek bij het boarden

Een man achter een rollator is zijn instapkaart kwijt. Vier verzorgers om hem heen zoeken in lichte paniek zijn zakken af zonder resultaat. Tot een vijfde komt aangerend met een cruciale aanwijzing: „Zijn pet!” Als iemand de pet van het bejaarde hoofd tilt, komt het vliegticket inderdaad tevoorschijn. De hele rij moet lachen en er klinkt een applaus. „Ook dit is Lourdes”, zegt de reisleader naast me lachend. De vele rolstoelen die een voor een in het vliegtuig geladen moeten worden, zorgen voor vertraging. Na de veiligheidsinstructie van de stewardessen aan boord, volgt een reisgebed door de intercom. Alle passagiers zitten met gevouwen handen in het vliegtuig. Na het kruisteken verbreken gesprekken de stilte. „Ik ga al 25 jaar mee als vrijwilliger”, vertelt reisleiding teamleider Daniëlle Biesmans (51) uit Maastricht. Ze wordt overboden door haar buurvrouw, die voor de 28ste keer naar Lourdes reist. De teller stond twee jaar stil door corona. „Fijn dat we eindelijk weer mogen”, zegt Daniëlle. „De laatste weken zit ik echt te stuiteren.” Ze verheugt zich op wat komen gaat. Ook al is dat in haar geval vooral heel veel regelwerk. De bedevaarders hebben een vol programma met dagelijks een mis in steeds een andere kerk, in de processie lopen, de kruisweg bewandelen, maar ook een stadswandeling en excursie naar de Pyreneeën of musical *Bernadette*.

Kruisjes in alle kleuren

Ave ave ave Maria, ave ave ave Maria. Het is de soundtrack van Lourdes. Het lied dat wordt ingezet in de bus van het vliegveld naar het hotel. Het lied dat wordt gezongen tijdens de lichtprocessie. Het lied dat elk uur klinkt als de kerkklok slaat. Het lied dat nog dagen, weken in je hoofd blijft zitten. Het lied dat je buiten Lourdes nooit hoort en nooit zult horen. Maar ieder die het herkent, wordt mee teruggenomen naar Lourdes. Een plek van geloof, van bezinning. Een plek waar ieder om zijn eigen reden komt. Maar ook een plek waar religie en commercie slechts door een hek worden gescheiden. „Net Valkenburg”, omschrijft een van de pelgrims Lourdes. In de smalle straatjes vind je de ene souvenirwinkel naast de andere. Hun koopwaar ligt op de stoep uitgestald: glazen flesjes die je kunt vullen met Lourdeswater, rozenkransen en kruisjes in alle kleuren. Waar Disneyland merchandise van Minnie Mouse en Assepoester verkoopt, krijg je hier sleutelhangers tot pennen met Maria of Bernadette erop. Er zijn speciaalzaakjes waar je beeldjes van alle denkbare heiligen kunt kopen en bloemenstalletjes met boeketjes om bij het beeld van Maria te leggen. Toch valt dat allemaal weg als je eenmaal het heiligdom

betreedt. Alsof je een onzichtbare grens oversteekt, waar drukte en kitsch worden ingeruild voor rust en pracht.

De een verwondert zich over de pracht en praal van de kerken, de ander bidt in stilte bij de grot. Wie hier rondloopt, komt hier bewust naar toe. Niet zoals bij de Notre-Dame in Parijs, waar iedereen even binnenwipt omdat het een toeristische attractie is. „Iedereen hier heeft wel iets met het geloof”, zegt Valerie. „Die verbinding voelde ik heel sterk bij de lichtprocessie. In het donker valt de rest van de wereld weg en blijven alleen de brandende kaarsjes over. Dat maakt indruk.” Duizenden mensen bidden en zingen synchroon. Wanneer het refrein klinkt – *Ave ave ave Maria* – gaan duizenden kaarsjes de lucht in. Religieus of niet, Lourdes kan je nauwelijks onberoerd laten.

Kaarsen zijn hier big business. Uit het rapport ‘Hedendaagse Spiritualiteit’ van het Sociaal Cultureel Planbureau bleek al dat een kaarsje branden voor veel mensen, gelovig of niet, een populaire activiteit is. En dat blijkt zeker ook zo in Lourdes. Zo’n beetje iedereen krijgt vanuit thuis verzoekjes mee om een kaarsje te branden, alsof die zo dicht bij het vuur beter werken. De prijzen variëren van 3,50 euro voor een klein kaarsje tot vijfhonderd euro voor een exemplaar dat met een steekwagentje vervoerd moet worden. Aan de overkant van de kaarsenbakken staan mensen in de rij voor de baden, waar pelgrims zich onderdompelen in het water uit de Lourdesbron. Velen van hen komen zichtbaar geraakt naar buiten. Valerie is wat nuchterder. „Het moment zelf was mooi, maar ik voelde geen openbaring of zo. Maar wie weet waar het goed voor is geweest.”

Wonderen

Ondanks de vele bezoekers is het rustig bij het heiligdom. Een paradox die zich moeilijk laat beschrijven. „Er hangt een fijne sfeer”, merkt Valerie op. „Iedereen heeft goede zin en mensen helpen elkaar”, vertelt ze, terwijl ze een rolstoel duwt. „Alle verplichtingen vallen hier weg en je kunt zijn wie je bent”, vult haar moeder Maud D’Antonio aan. „Hier ben ik gewoon Maud. Ik hoef hier niet te koken, wassen en strijken. Alle aandacht gaat uit naar Maria, daardoor sta je er hier ook meer voor open”, zegt Maud. „Ik geloof wel dat er in Lourdes wonderen gebeuren. Maar die kunnen ook klein zijn. Hier genees je misschien niet van een ziekte, maar je leert er wel mee omgaan.”

Het wonder van Lourdes is vooral metaforisch. Niet iedereen verwacht genezing. Wel hoopt iedereen in Lourdes te worden ‘aangerakt’.

Mevrouw Daniëls (88) uit Heerlen maakte het mee. „De eerste keer dat ik de lichtprocessie in Lourdes zag, voelde ik heel sterk dat mijn overleden man naar me reikte. Wonderlijk. Dat was zo mooi, niet te beschrijven.” Daarna is ze nog twee keer terug geweest, maar zo’n zelfde ervaring bleef uit. „Dat is ook niet erg.” Mevrouw Daniëls reist dit keer met de Chrisko-groep mee. „Ik vind het geweldig om zo samen te zijn met deze jongeren.” Mevrouw Daniëls wijst op Jonathan Schaghen (21) uit Heerlen die haar rolstoel duwt. „Mijn leeftijdsgenoten gaan op zuipvakantie, ik ga naar Lourdes”, zegt Jonathan. Hij reist als vrijwilliger mee, maar hoopt zelf ook op een spirituele ervaring. „Ik ben na mijn studie toerisme een beetje zoekende en ik hoop op sturing van bovenaf”, vertelt de jonge pelgrim. „Buiten Chrisko voel ik een drempel om voor mijn geloof uit te komen. Soms voelt het bijna als twee aparte levens. Ik probeer nog een weg te vinden tussen het vrije leven en een leven met God. Daar hoop ik sturing in te krijgen tijdens deze bedevaart”, vertelt Jonathan. „Het is fijn om mensen hier te helpen. Als ik later zo oud ben, hoop ik ook dat iemand mijn rolstoel duwt.” Mevrouw Daniëls sluit een deal: „Aan het einde van de reis draaien we de rollen om, dan duw ik Jonathan in een rolstoel”, roept de 88-jarige pelgrim. „Hoe ver? Dat weet ik nog niet. Maar dat gaat zeker gebeuren!”

Lourdesvirus

In Lourdes wordt me duidelijk dat iedereen hier met zijn eigen intenties komt. Om het emmertje leeg te maken. Een week rust in de hectiek van alle dag. Vrijwilligers spreken van het Lourdesvirus. „Je haakt na de eerste keer af of je komt ieder jaar terug”, zegt Daniëlle Biesmans die in de laatste categorie valt na 25 reizen. „Het is een plek van verdraagzaamheid en saamhorigheid. Hier val je onbekenden in de armen en kun je samen een potje janken”, vertelt Daniëlle. „Verdriet mag er zijn in Lourdes”, vertelt ook Leon Janssen (66) uit Maastricht. „Nadat ik mijn broer verloor, liep ik vast. Op iemands aanraden reisde ik naar Lourdes. Ik heb bij de grot staan janken als een klein kind. Deze plek voelt als een warm thuis.” Zie je dan alleen ellende en verdriet in deze plaats in de Pyreneeën? Zeker niet! De vele terrasjes buiten het heiligdom geven lucht. „Het is niet dat ik hier de hele dag op de knieën zit te bidden”, zegt Valerie. „We zitten ook met de slappe lach op het terras of een potje te kaarten in het hotel.”

De pelgrims zijn weer thuis. „Het duwen van die rolstoelen was wel eens zwaar”, blikt Valerie terug. „Maar het contact met de ouderen ging vanzelf. Iedereen was zo dankbaar.” In Lourdes brandt nog steeds

een grote kaars die ze er met de Chrisko-groep aanstak. Wat mee naar huis ging? „Een kerststal die ik samen met mijn verloofde kocht. Én een paar flesjes Lourdeswater. Eentje voor mijn oma, maar de rest heb ik al opgedronken. Het kan beter zijn werk in me doen.”

Achttien verschijningen

In 1858 verscheen Maria achttien keer aan de veertienjarige Bernadette. De verschijning gaf een opdracht: 'Ga aan de priesters zeggen hier een kapel te bouwen. Ik wil dat men hier in processie naar toe komt.' In 1866 kwam er een kleine kapel boven de grot van de verschijning. Sindsdien vinden jaarlijks zo'n vijf miljoen pelgrims van over de hele wereld hun weg naar Lourdes. Aan het water dat bij de bron in de grot ontspringt, wordt een geneeskrachtige werking toegeschreven. Daarom heeft deze plek altijd een aantrekkingskracht gehad op zieken en gehandicapten. Pelgrims kunnen het bronwater tappen of zich onderdompelen in de baden van het heiligdom.

Zeventig wonderen

De bedevaarten naar Lourdes zijn bekend geworden vanwege de wonderen die er in de loop der jaren zijn gebeurd. De teller staat op zeventig onverklaarbare genezingen die jarenlang door een team van artsen zijn onderzocht. In 2018 werd het laatste officiële wonder vastgesteld. En dan zijn er nog zo'n vijfduizend onofficiële gevallen, zoals Anna Sophia Heusschen uit Maastricht, die in 1928 tijdens de bedevaart naar Lourdes geneest van long- en bottuberculose. Hoewel twaalf artsen haar erkenden, vond er nooit een officiële registratie plaats.